

Генадзь Говар

НЕЗАМГЛЁНАЯ ЎСМЕШКА

*Вершаваны пераклад
баек у прозе
Леанарда да Вінчы*

БЕЛАРУСЬ
ГОМЕЛЬ
2002

ДА ПАРАЗУМЕННЯ ПРАЗ СТАГОДДЗІ

Чалавецтва цяжка развітваецца са сваімі кумірамі. Праходзяць стагоддзі, а Леанарда да Вінчы жыве разам з намі, недасягальны і містычны.

Прысутнасць у маім жыцці вялікага Майстра я адчуваў заўсёды. Напачатку ён быў накшталт Святога, якія паглядаюць лікамі ікон пранізліва і нястомна... Больш блізка я пазнаёміўся са сваім кумірам, калі вучыўся ў Мінскім мастацкім вучылішчы, праз кнігі яго спецыялізаванай бібліятэкі. А аднойчы, мне вельмі пашчасціла, – у кнігарні я напаткаў цуд-альбом “Малюнкі Леанарда да Вінчы”. Не ўтрымаўся, і набыў яго за апошнія грошы... Прышлося на пэўны час сесці на вымушаную дыету, але набытак сумаваць не даваў. Малюнкі ў ім былі рознабаковымі: эскізы, накіды, анатамічныя замалёўкі і тэхнічныя праекты. Я мог гадзінамі разглядаць іх, асабліва праекты... І што самае дзіўнае, я чытаў іх лёгка і з задавальненнем, быццам сустрэўся са старымі знаёмымі. Вынаходніцкая думка Леанарда да Вінчы захапляла і натхняла на творчасць.

Зараз, калі мая творчасць мастака, паэта і вынаходніка атрымала падтрымку прафесіяналаў, я зразумеў, што гэта мой лёс, маё жыццё. Спадзяюся, што гэты сціплы пераклад наблізіць думкі майго куміра да сэрцаў маіх землякоў.

Генадзь Говар

* * *

Папера белая гаруе,
Што ад чарнилаў «мурзай» стала...
Няўцям, што словамі чаруе
И што не сыйдзе з п'едэстала.

* * *

Ручай масціў старанна ложка –
Збіраў пясок і камяні.
Хацеў урэшце стаць заможным,
Ды ледзь уцёк праз карані...

* * *

Празрыстым, шаўковым туманам
Пара над морам парыла...
Потым дажджом жаданым
Вусны зямлі наталіла.

* * *

Гадуе дрэвы лес стагоддзі.
Няўцям, што "юда" ў асяроддзі.
Сякера носіцца, аж свішча –
Драўляна мае тапарышча...

www.kamunikat.org

* * *

Сумёт на выступе скалы высокай
Саромеўся знаходзіцца вышэй
Снягоў пад ім ў даліне касабокай,
І з промнем слізгануў уніз хутчэй...

* * *

Камяк са снегу коцячыся ўніз
Памерамі сваімі разрастаўся...
Зпалёгкай ён пайшоў на кампраміс:
Магутным стаў – з вяршыняй развітаўся...

www.kamunikat.org

* * *

У промнях славы зіхаціць лязо
І ўжо не хоча ані як старацца...
Тым больш з цырульнікам у мыле завіхацца..
Схавалася – і саржавела ўжо.

* * *

Кветка прыгожая строму абжыла.
Цешыла вока сваёю красой.
Плынь абыякава бераг падмыла...
Кветка скацілася буйнай слязой.

* * *

Грэцкіх арахой багаты ўраджай
Узнёс напаказ усім арэшнік.
Кожны праходзячы, нават гультай,
Каменне кідалі. Праведнік,
грэшнік...

* * *

Фігавае дрэва без пладоў...
Сумавала доўга без патрэбы.
Вось і ураджай "на сто пудоў" –
Голле крохкае валяецца на глебе.

* * *

Расліна скардзіцца на стары кол,
На тое, што навокал жэрдкі...
Няўцям, што кол бароніць яе ствол,
А частакол – ад казлянят суседкі.

* * *

Кедр-эгаіст, вядома ж – прыгажун!
Звёў дрэвы ўсе навокал
падчыстую.
А вецер наляцеў, нібы каршун –
“Піжона” вырваў, бы траву сухую...

* * *

Лаза здзічэлая пралезла цераз
плот.
Ляжала б на пустэчы, як на печы.
Дык не ж, пляцецца сцежкай нібы дрот...
Пакуль праходы не пасек пры стрэчы.

* * *

Жыла лаза, пакуль трымаўся кол.
Калі струхнеў – упалі каля плоту...
Нікому непатрэбныя наўкол
Спазналі крыўду, здзекі і спякоту.

www.kamunikat.org

* * *

Ніцая верба даўно жадала
Красаваць наўкола гушчынёй.
І таму з лазой пасябравала...
Ды з нажніцамі спаткалася вясной.

* * *

Марыў кедр, каб на яго вяршыні
Плод прыгожы і вялікі нарадзіўся.
Упінаўся, моц аддаў... І шалямі
Пад цяжарам дзецюка схіліўся.

* * *

Яблыня зайздросціла арэшніку,
Бо на ім арэхаў, як грахоў.
Шанец выпаў... І яна на сметніку.
У абдымках мух і чарвякоў...

* * *

Фігавае дрэва засціць Сонца
Вязу маладому. Праз гады
Засохла, стала абаронцай –
Вяз уратавала ад бяды.

* * *

Кпілі лаўр і мірт з ігрушыны,
Калі скульптар дрэва паваліў...
Вобразу Юпіцера узрушана
Лаўр лістотай бальшакі сцяліў...

* * *

Ненасытны невад, штодня рыбу ловіць,
Ловіць рыб маўклівых, нішчыць бедалаг...
Вырашылі рыбы, што даволі, хопіць...
Утапілі невад з-за яго зняваг.

www.kamunikat.org

* * *

Матылёк-эгаіст, непаседа,
На святло скіраваў свой палёт...
Крылы страціў пасля піруэта –
Абпаліў іх бязлітасны кнот.

* * *

Дрозд еў плады і да крыві
Кізілавае дрэва драпаў.
З сілом ён стрэўся – “се-ля-ві”...
У клетку з кізіла раптоўна трапіў.

www.kamunikat.org

* * *

Сеў на званіцу грак і ледзь не плача,
Згубіў арэх у шчыліне сцяны...
Арэх сцяне за схованку "аддзячыў" –
Прыжыўся, падужэў і разваліў званы.

* * *

Вярба пажадала – сарока прынесла
Семя гарбузнае і пасадзіла.
Цесна з вярбою гарбузніку. Трэснула
Надвае – нагарадзіла...

www.kamunikat.org

* * *

Арол смяўся над савой
І называў нязграбнай птушкай...
У клей уляпаўся "герой"
І прыхапіў тую мянушку.

* * *

Павук старанна ладзіў "сеці"
На муху, а злавіў асу...
Цяпер абодвум ім трымцеці
І золкамі збіраць расу.

* * *

Краб рыбаліў пад скалой.
Яму вельмі шанцавала.
А з прылівам выйшаў збой –
Валуном замуравала...

* * *

На лёдзе возера салодка спіць асёл.
Ён бачыць сон, а лёд ад цела тае...
Сніць вечны сон азёрны напасёл –
Заўсёды гэтак з дурнямі бывае.

www.kamunikat.org

* * *

Мураш нёс просіну. Яна яго прасіла
Даць просу прарасці, свабоду даць.
Дамовіліся. Як закаласіла,
То мураша зноў просіць пачакаць...

* * *

Вустрыца з рыбацкага улова
Пацуку адкрылася ў надзеі...
Ашукаў пацук – яго палова
У пастцы... Котцы прывілеі.

www.kamunikat.org

* * *

Качка ў распачы дала нырца...
Сокал следам, так жадаў дагнаці...
Не чакаў такога ён канца.
Смехам крэкт гукаецца па гаці...

* * *

На поўню вустрыца разявіла свой сxoў,
А краб уміг каменьчык туды кінуў...
Не зачыніць... І ясна ўсё без слоў.
Ужо не адзін дзівак вoсь так загінуў...

* * *

Малпа выкрала птушанё
І сціскае малога ў пяшчоце.
Лямантуе наўкол вараннё...
Птушка згінула... Малпа ў маркоце...

* * *

Сабака спаў на кажуху.
Аўчыны дух так спакусіў блыху,
Што ўрэшце рэшт пакінула сабаку –
Смерць з голаду спасцігла небараку...

www.kamunikat.org

* * *

Пільнавала ласка мышку каля норкі,
Але ласку кошка ўпалявала лоўка.
Радасная мышка выйшла на задворкі,
Дзе яе чакала ласкіна канцоўка...

* * *

Павук старанна нішчыў машкару
На вінаградніку, якая там кармілася.
Сабралі вінаград старанна ў пару
І, разам з павуком, віно давілася...

www.kamunikat.org

* * *

Язык быў шустры, лоўкі, жвавы.
Туды-сюды матляўся безупынна.
Ды зубы шчоўкнулі і наш герой вяртлявы
Заціх. У эфіры перапынак...

* * *

Карысталолюбны селянін лазу пільнуе.
Падпоры ставіць пад яе, з пашчотаю
гадуе.
Але, плады сабраў – спаліў падпоры...
Лаза пакінута ляжыць на выстылай прасторы.

www.kamunikat.org

* * *

Кволы агеньчык ледзь-ледзь трапятаў
У попеле змрочнай і выстылай печы.
Дровы падкінулі... Ён акрыяў...
Чорны кацёл узваліўшы на плечы.

* * *

Беднасць і скупасць цяжка адрозніць:
Вопратка тая ж і тыя ж харчы...
Толькі сумленне высветліць рознасць –
Скнара адмовіцца дапамагчы.

www.kamunikat.org

* * *

У доказ, што живе ён другі раз,
Распавядаў манюка субяседніку:
– Ты мельнікам, я помню, быў... У аказ,
– А ты аслом, муку падвозіў мельніку!

* * *

Дружба скончана... Сябра прадаў...
Па-дружбе старой, каб не думалі дрэнна,
Згодны, па рангу, каб ворагам стаў...
Ворагу можна. Дружба свяшчэнна!

www.kamunikat.org

* * *

Уставаць не хоча, хаця Сонца ўстала...
У Сонца, кажа, дальняя дарога...
А шлях яго – малы, таму зарана
Яму ўстваць... Яшчэ паспіць нямнога...

* * *

На арэну баец-амазонка
Вызвае жадаючых біцца.
Паглядзеў на кап'ё сваё легкае...
Слабаватае, каб пагадзіцца...

* * *

На "чалавеку" аграмадны меч.
На заўвагу, адвязацца ад цяжару,
Той прабурчэў – Каціся прэч!..
Усе глядзелі на пачвару...

* * *

Твае вочы колер мяняюць!..–
Здзіўся знаёмы стары.
– Ад твару твайго ліняюць,
Бо гвалціць прыроду. Б-р-ры...

www.kamunikat.org

* * *

Чырванелі ногі ад вады халоднай,
А яна тлумачыла, што гарыць агонь...
Запаліць прасіў ён у яе, лагоднай,
Свечку адмысловую, што ўклаў у далонь...

* * *

Стары на хлопца маладога
Сварыўся брыдка і хваліўся,
Мацнейшы быццам ён намнога...
А сіла ўся – шаноўны ўзрост.

www.kamunikat.org

* * *

Старац прад смерцю пачуў стук у дзверы.
Мадона Бона! – слуга далажыў.
Ледзьве жывы, а ізноў у кавалеры...
Хоча ўбачыць жанчыну... Спачыў.

* * *

Зайздросціў камень, лежачы ў траве,
На лёс братоў, з'яднаных у маставую...
Скаціўся ўніз, і ўраз на галаве
Адчуў падкову агнявую.

www.kamunikat.org

* * *

Расказвае, што на айчыне
Здараюцца дзіўныя рэчы...
Згаджаюцца ў абшчыне.
Бо дзіўны ён сам, дарэчы...

* * *

Назіраць за Вялікім звычайнаму –
Бязмежная асалода...
Веды несці нядбайнаму –
Жудасная “узнагарода”...

www.kamunikat.org